

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri tres

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

An distributio co[m]plexionus p[ro]cedat a forma vel a casu. et q[uod]
Aristoteles fortuna[m] male descripsit capit.vi

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Liber Secundus

ea que animi sunt laboro Exuende s; igitur hmoi cogitationes De
vt nri misereat oradus. Et in hoc maxime audiendus e Socrates, q
nihil ultra a dijs petendu arbitrabat, q; vt bona tribueret. Nos aut
idplexq; votis expetere quod no impetrasse meli' foret, Ipse em de
fecit nos et no ipsi nos, sub poteti manu ei' humiliari nos decet. Ip
si em est cura de nobis, et vt Jacobus inqt, expectat a nobis fructuz
nrm temporaneuz et serotinu3. Euz. s. que3 Maius, et que3 Sept
teber afferat, que sunt pmetaphora dicta, vt per hec intelligamus z
euz fructuz que3 adolecens adhuc in iuuetate, et euz que3 etas in occad
suz vergens, et in mortez ia inclinata producat

An distributio coplexionu pcedat a fortuna vl' a ca
su. et q; Aristoteles fortuna male descripsit. CC. vi

Utes igitur que sit coplexionuz ro diuersaz, que si patres qui
generat mortale inspicias, veniet a fortuna. si so ad angelos
q mudo presunt, si ad deuz reruz opifices spectes, nec fortuna nomi
nada, nec casus. Id nanq; a fortuna factuz dt Aristoteles, qd effici
ens du3 aliud quidpia oprat, effecerit. Ut fossor si du3 plātande vi
tis gra scrobez facit, thesauru reperiat, thesaurus inuetus a fortuna
dicet, et ipsa fortuna, ipe fossor erit. At de' qui (vt Augustin' inquit)
no aliter nouit facta q; fienda, nunq; agere sic pt, vt du3 vnuz inten
dit, aliud faciat, hoc nobis argutulis, sed re vera paru cernentibus,
et vt plurimu halucinatis accidit, si em fossor thesaurum hic latere
nouisset, ia non propter aliud, sed ipius thesauri gra fodisset, essetq;
thesauri inuetio no fortuita sed a proposito fodientis inteta, ppte
rea dicit Aristoteles, Ubi maior intellect' sit, esse fortuna plerumq;
q; minorem, quod ego pro captu meo sic intellexerim, intellectui
qualis noster e, qui sibi que euertura sunt parum videt, preter pro
positu multa contingunt. Na fallax ista rerum mobilitas, et incons
stans mudi fluctuatis ingeniu3 noua sp importat, et bona ac mala
sperata et insperata pmiscue ingerit nature nuq; ociosa facunditas,
quo fit vt eueta plura sint, q; a nobis mortalib' pscire possint, z hec

¶ j

Liber Secundus

causa ē, vt in tanto reꝝ fluxu querenti vnū, aliud se offerat, sicut in foro cū nundinē sunt, in tanta plebis frequentia ignoti plures q̄ noti occurrūt. Si ergo duꝝ Petꝝ queris, Joānez reperias, id dicit factū a fortūa, animo igit̄ oīa inuētū vt diuino nihil, plurima p̄spiciēti, vt angelico pauca, pauca cognoscēti, vt n̄ro, multa a casu ⁊ fortūa contingunt. Nō videtur t̄n Aristoteles recte fortunā descripsisse, cum eaz dixit causas per accidens. Licet em̄ is qui dum colit agrum reperit thesaurum, sit eius int̄tionis causa per accidēs, quia dum aliud facit istud offertur, non tamē est fortuna fossor appellandus, nomen enim fortunę nō ad significādum has causas, sed ad longe aliud inuenit̄ aīquitas, deam enim fort unaz dixerunt quę dandi et auferēdi ius haberet, et ei veteres gubernaculū et copiaz appingebāt tali figuratōne innuētēs bona hęc terrena regia fortuna. iuxta illd̄ *Quidū, fortunę cetera mando. Quę iuuat, et meliꝝ q̄ tu tibi consulas opto.* Causaz ergo quādaꝝ latentem et ignotaz, vnde accidentiuz rerum subitus et inopinatus p̄dret euentus dixere fortunā. Quod si dicat Aristoteles thesauri fortuitā effossionem p̄ter fossorem, causas non habere, et ideo fortunā fossorem appellādum, Id plane absurdum est. nam apud sapiētes cōfessum est in omni causaruꝝ serie, causam per accidens nūq̄ esse primam, Sed causas indagantes cum tales inuenerit oportere alius speculari, donec causas videat, quę effectuz noꝝit et int̄dat, hęc autē in stellis, vbi satuz collocāt, quia ratione carent, nō inuentam, quęremus in spiritualis natura substātie, quę deo et angelis bonis et malis est communis, causam ergo tales arbitrato suo, et temere (vt aiunt) cuncta dispensantem fortunam indigitant, quę profecto nihil aliud est, nisi Deus, et angeli in ministerium Dei creati, qui si aliquādo videntur dando aut auferēdo temerarij, nihil tamē agunt inconsulte sed est potius in humano intellectu cecitas, in iudicio hominū magis q̄ in operatione illoruz temeritas. Causas huiusmodi immateriales et incorporeas (quę reuera munduz administrant) visus est Aristoteles nō curare

Liber Secundus

quod nihil de eis exploratum haberet, et quod id negotium supra humanum in-
dicauit ingenium, in hac disputatiuncula me traxit prouidentie
diuine reuerentia, a cuius autoritate subtrahi videtur quęcumque fortu-
ne tribuantur, fortune inquam, quę quid sit nescitur ac cuius eas esse con-
stat Dei prouidentia, leuius patientia sua detur et emulus quidam
Deo subtrahetur: Sed ideo iam parcendum existimo ne in philosopho-
rum, qui phisici dicuntur spineta te ducas, Socratica illa philoso-
phia uulior, quę uitas et mores instituit, illa enim doctos tantum facit,
ista uero et doctos et bonos.

In quo consistat foelicitas. in hac uita contra Peripateticos et Stoicos

Ca. vii

Hic fortasse quispiam dixerit, cur non egre, cur non moleste ferēde
sunt egritudines, cum nos in hac uita miseros reddat: Aristote-
te enim (cuius tanta est apud omnes autoritas ut ab eo peruariari nefas pu-
tetur) in ethicis dicit, foelicitatem humanam in fructus operatione consistere, sed
perfectam non esse, nisi fructus animi corporis, et fortunę bona coniungantur, cuius
modi sunt corporis sanitas, forma liberalis, honesta familia, diuitiarum
etiam quę nobis familięque sufficiant, amici quoque optimi, quibuscumque iucunde
uiuere et omnia cetera habere possimus. et (ut ipse Aristoteles inquit) si-
ne amicis nullus eligeret uiuere, etiam si cuncta possideat bona. At inter
corporis et fortunę bona (sic ei uocant ipsi bona eterna) primum locum tenere
videtur corporis sanitas, sine qua neque amicorum congressus, neque diuitiarum u-
sus, neque bonorum splendor, neque liberorum copia delectare tantum sufficit, ut
foelices sumus paucis ego respondebo, affirmaboque Aristotelis huma-
nam esse sententiam. Et propterea oportere eam sacris eloquijs cedere, et
pirati reuelate diuinitus, non enim potuit ipse quod ad speculationem corpo-
reę nature se conuerterat, supra in corporea oculos eleuare. Nec aliud
foelicitatis genus uidit quod eius quę in huius uitę turbinibus preterit, vel
nullis vel certe admodum paucis accidere. Sed filius hominis qui de coe-
lo descendit nos ad alium sinez genitos esse monuit. Ipse nimirum ille fuit,
de quo inquit Quidam Proneque cuius spectent animalia cetera terram

Si